

STOWARZYSZENIE PATRIA NOSTRA

POLSKI PUNKT WIDZENIA

Olsztynie, dnia 26 września 2018r.

Komunikat Stowarzyszenia Patria Nostra w Olsztynie

w sprawie skargi konstytucyjnej na postanowienie niemieckiego BGH w sprawie Pana Karola Tendery i ZDF

Postanowieniem datowanym na dzień 19 lipca 2018r., opublikowanym w dniu 21 sierpnia 2018r., niemiecki Federalny Trybunał Sprawiedliwości (BGH) w Karlsruhe uznał, że niemiecka telewizja ZDF nie musi wykonywać polskiego wyroku nakazującego jej przeprosić na głównej swojej stronie internetowej Pana Karola Tenderę, byłego więźnia obozu Auschwitz. W ten sposób, zgodnie z orzeczeniem Sądu Apelacyjnego w Krakowie, ZDF miało zrekompensować krzywdę, jaką spowodowało Panu K. Tenderze, za posłużenie się na jednej ze swoich podstron internetowych określeniem sugerującym, że Auschwitz był dziełem Polaków a nie Niemców.

Postanowienie BGH zostało zaskarżone do niemieckiego Federalnego Trybunału Konstytucyjnego. Pełnomocnik Pana Karola Tendery, Pan Mec. Piotr Duber z Berlina, wywiódł skargę konstytucyjną przeciwko temu orzeczeniu. Nadmienić warto, że niemiecki Federalny Trybunał Konstytucyjny rozstrzyga skargi indywidualne na akty stosowania prawa (np. orzeczenia sądowe). Inaczej zatem, niż w przypadku polskiego Trybunału Konstytucyjnego, który nie zajmuje się tym, jak polskie sądy stosują prawo, a jedynie tym, czy określone przepisy prawa (na podstawie których np. wydano orzeczenie) są zgodne z Konstytucją RP czy innym aktem prawnym wyższego rządu (np. z Europejską Konwencją Praw Człowieka). Wniesienie przez K. Tendery skargi konstytucyjnej było niezbędne, aby mógł on w przyszłości wnieść skargę do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka na orzeczenie niemieckiego sądu.

Pełnomocnik Pana K. Tendery zarzucił orzeczeniu BGH, że odmawiając mu wykonania na terenie Niemiec polskiego wyroku sądowego, nie zapewnił mu należytej ochrony praw konstytucyjnych gwarantowanych w niemieckiej ustawie zasadniczej (GG - Grundgesetz) i Europejskiej Konwencji Praw Człowieka (EKPCz), tj:

1. prawa do poszanowania dóbr osobistych oraz godności ludzkiej wynikających z art. 2 ust. 1 w związku z art. 1 ust.1 GG w związku z art. 8 Ekpcz.,
2. prawo do efektywnej ochrony prawnej obywatela ukonstytuowane w art. 20 ust. 3 GG w związku z art. 6 Ekpcz,

---

Stowarzyszenie Patria Nostra

ul. Partyzantów 68/5, 10-523 Olsztyn

Tel. +48 89 523 40-25; fax: +48 89 521 4946

email: stowarzyszeniepatrianostra@gmail.com

KRS: 0000448133; NIP: 739-38-61-701; Nr rach.: 87 1240 5598 1111 0010 5282 6323

3. naruszenie prawa do sądu wynikającego z art. 101 ust.1 zdanie 2 GG w związku z art. 6 Ekpcz. oraz
4. naruszenie prawa do wysłuchania przed sądem, które unormowane jest w art. 103 ust. 1 GG.

Pełnomocnik Pana K. Tendery wywodzi, że niemiecki BGH, koncentrując się na granicach swobody wypowiedzi, przy interpretacji art. 34 nr. 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych, w sposób niedostateczny bądź wręcz w ogóle nie rozważył konieczności ochrony praw Pana K. Tendery, tj. prawa do godności i dóbr osobistych powoda, które również podlegają ochronie konstytucyjnej. BGH winien wziąć pod uwagę, że jego prawa osobiste zostały już skonkretyzowane przez sady obcego państwa (Sąd Apelacyjny w Krakowie), co w tym konkretnym przypadku wzmacnia znaczenie tego prawa w stosunku do prawa do wolności; czyni go nadrzędnym. Nie uwzględniono więc międzynarodowego charakteru art. 34 rozporządzenia jurysdykcyjnego ani jego funkcji, która znalazła wyraz w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości, według którego stosowanie klauzuli porządku publicznego jest zasadne tylko w wyjątkowych sytuacjach.

W powiązaniu z powyższym skarga konstytucyjna zwraca uwagę na błędną wykładnię art. 34 rozporządzenia jurysdykcyjnego dokonaną przez BGH. Polega ona na braku rozróżnienia sytuacji, gdy wyrok zagraniczny jest sprzeczny z niemieckim porządkiem publicznym, od sytuacji, gdy wyrok zagraniczny jest oczywiście lub rażąco sprzeczny z niemieckim porządkiem publicznym. BGH mianowicie uznał, że już samo to, że wynikający z polskiego wyroku nakaz opublikowania przez ZDF przeprosin, pozostaje w sprzeczności z niemieckim przepisem art. 5 Grundgesetz (GG), uzasadnia zastosowanie klauzuli ordre public i odmowę jego wykonania.

Tymczasem, zgodnie z orzecznictwem Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości, nie wystarcza sama sprzeczność wyroku obcego z fundamentalnymi zasadami porządku prawnego państwa, w którym wyrok obcy ma być wykonany. Sprzeczność ta musi mieć charakter oczywisty, rażący, czyli rzucający się w oczy, dostrzegalny przez każdego prawnika, bez potrzeby przeprowadzania wykładni przepisów prawa.

BGH w swoim orzeczeniu nie wyjaśniło, na czym polega oczywistość czy rażący charakter sprzeczności polskiego wyroku z ukształtowanymi w niemieckim orzecznictwie granicami swobody wypowiedzi, które przecież z natury są różne w każdym państwie i podlegają ciągłej wykładni. Konieczność wyjaśnienia zaś tego jawi się szczególnie w kontekście orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, przyjętego chociażby na gruncie polskich spraw, które uznaje, że przecież przeprosiny, jako środek ochrony prawnej naruszenia dóbr osobistych, jest jednym z łagodniejszych form ingerencji w swobodę wypowiedzi i nie ma podstaw aby priori je uznać za niedopuszczalne (Błaja News v. Poland, App. No. 59545/10; Kubaszewski v. Poland, App. No 571/04; Gasior v. Poland, App. No. 34472/07; Stankiewicz and Others v. Poland, App No. 48723/07; Kania and Kittel v. Poland, App. No. 35105/04; Kurski v. Poland, App. No. 26115/10, Zybertowicz vs Poland, App. No 65937/11)

Pełnomocnik Pana K. Tendery w swojej skardze krytykuje również argumentację BGH, jakoby orzeczonej przez polski sąd nakaz opublikowania przeprosin stanowił formę narzucenia opinii. Nie

można, w ocenie autora skargi konstytucyjnej, przyjmować, jak zrobił to BGH, że opinią - a nie wypowiedzią o faktach- jest oświadczenie, w którym sprawca naruszenia dóbr osobistych [tu: ZDF] przyznaje się, że napisał nieprawdę i naruszył dobra osobiste osoby trzeciej [tu: Pana Karola Tendery]. Treść przeprosin i znajdujące się w nich stwierdzenia nie są niczym innym, jak tylko zaprzeczeniem nieprawdziwych wypowiedzi ZDF. Nie tracą przez to statusu wypowiedzi o faktach tylko dlatego, że stoją w opozycji do tego, co zostało wypowiedziane przez ZDF i co zostało uznane za nieprawdziwe.

Wreszcie, zdaniem pełnomocnika byłego więźnia Auschwitz, BGH nieprawidłowo uznał, że doszło do naruszenia zasady proporcjonalności (adekwatności) pomiędzy bezprawnością ZDF a orzeczonym nakazem opublikowania przeprosin, jako formą zadośćuczynienia za wywołanie u Pana K. Tendery poczucia krzywdy. BGH bowiem, zdaniem skarżącego, nie brał pod uwagę argumentów przemawiających na jego korzyść. Nie wziął przede wszystkim pod uwagę, że niewątpliwie nieprawdziwa jest wypowiedź o Auschwitz, jaką posłużył się ZDF na swojej stronie internetowej; sugeruje bowiem, że twórcą tego obozu byli Polacy a nie Niemcy. Zatem, skoro jest to wypowiedź nieprawdziwa, nie korzysta z ochrony prawnej i nie może stanowić części debaty publicznej. W tym kontekście, wyrok sądu polskiego nie jest wcale surowy i nie ma podstaw do przyjęcia, że w ogóle doszło do naruszenia prawa do swobody wypowiedzi. Ponadto, skarżący zwracają uwagę, że w polskim prawie również obowiązuje zasada proporcjonalności i stosowane przez polskie sądy środki ochrony dóbr osobistych także podlegają ocenie pod względem zachowania warunku „konieczności w państwie demokratycznym” (necessary in a democratic society). Mało tego, sam BGH w uzasadnieniu swojego postanowienia zwrócił uwagę, że sąd polski również rozważał adekwatność zasądzzonego środka prawnego. Zatem, poddawanie w wątpliwość tej oceny polskiego sądu, na etapie postępowania klauzulowego, jest de facto merytoryczną oceną polskiego wyroku; jest to zaś w art. 36 rozporządzenia jurysdykcyjnego zakazane.

W efekcie skarga konstytucyjna złożona w imieniu Pana K. Tendery domaga się od Federalnego Trybunału Konstytucyjnego stwierdzenia, że postanowienie BGH z dnia 19 lipca 2018r., odmawiające wykonania polskiego wyroku, nie zapewniło należytej ochrony przysługujących mu prawom konstytucyjnym.

Dodatkowe informacje udziela:

r.pr. Szymon Topa, pełnomocnik K. Tendery, tel. 605556167

adwokat Piotr Duber, pełnomocnik Pana K. Tendery, tel. +4917649916591

Lech Obara
Prezes Stowarzyszenia Patria Nostra w Olsztynie
tel. 601966514